

Appell

www.folkehjelp.no
Nr. 1, 2010

Norge må ikke svikte Sudan

Balanserer mellom
fred og borgerkrig

**Støtt gruve-
motstanderne**

Vis moderne fjellvett

Bombene ødelegges

Appell

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 1, 2010. Årgang 70

Tidligere *Melding, Helse, Helse
Miljø Trivsel, Norsk Folkehjelp og
Magasinet Norsk Folkehjelp*

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Storgata 33 A, OSLO

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Øystein Sassebo Bryhni

E-post: oysteins@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Tine Solberg Johansen, Sissel
Fantoft, Are Stranden, Lena Fiske,
Bibiana Dahle Piene og Christine
Baglo

Grafisk utforming: Heydays

Trykk: Aktietrykkeriet a.s, Fetsund

ISSN 0804-7758

Opplag dette nummer: 30 000

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 8. mars

Signerte artikler gir ikke nødvendig-
vis uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt
oss på telefon 22 03 77 00, eller
besøk oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp
Solidaritet i praksis

Fagpressen

Foto: Elmer Laahne

Foto: Bibiana Dahle Piene

Foto: AFP/Scanpix

Innhold

AKTUELT

- 4 Klasebombeforbudet trer i kraft 1. august
- 5 Ros for politikk i minefelt
- 7 Hindret undersøkelser av kjønnsorganer

BEREDSKAP

- 8 Klare for påskerushet
- 12 Visste du at du burde ha refleks på fjellet?

SØR-SUDAN

- 16 Kritisk år for Sør-Sudan
- 21 Generalsekretæren: Norge må ikke svikte

ECUADOR

- 22 Gruvedrift og turisme truer befolkningens tilgang på vann

1. MAI 2010

- 24 Folk forandrer verden: Bli med!

VIS SOLIDARITET

- 26 Aksjonister trenger din støtte i kampen mot internasjonale gruveselskap
- 29 Gruveaksjonister drept i El Salvador

UNGDOMSLEDEREN

- 31 Kan ungdom forandre verden?

LEDER

Canadas andre ansikt

OL I VANCOUVER ga Canada en unik mulighet til å vise sitt vakreste vinteransikt for en hel fjernsynsverden, slik vi gjorde på Lillehammer i 1994. Likhetene stopper ikke der. Canadiere vil også gjerne framstå som globaliserings hvite riddere der de loffer gjennom verden med det canadiske flagget godt synlig på ryggsekken.

Norske og canadiske selskaper lever imidlertid ikke alltid opp til våre nasjonale glansbilder. I denne utgaven av Appell kan vi lese om en mindre sympatisk canadisk globetrotter: Gruveselskapet Pacific Rim. Selskapet har gått til sak mot El Salvador etter at lokalbefolkningen fikk skrinlagt planene om gullgruvedrift. Konflikten har også en voldelig side. Tre Norsk Folkehjelp-partnere er blitt drept.

Drapene i El Salvador slipper ikke over den globale nyhetsterskelen. Det gjør heller ikke lignende drap i Guatemala. Norsk Folkehjelp vil gjerne være et talerør for våre partnere ute. Appell er et av virkemidlene vi har for å bidra til at stemmene deres blir hørt. Vi oppfordrer deg til å vise solidaritet ved å delta i en e-postaksjon. Les mer om det i artikkelen Gullrush i El Dorado.

Bladet du holder i hånden har gått igjennom en solid ansiktsløftning. Endringene er ikke bare kosmetiske. Appell har fått ny formålsparagraf og en bedre forankret redaktørplakat. Samtidig har vi fått en søsterpublikasjon: Fagblad Sanitet. Det gir oss mulighet til å rendyrke en bredere og mer politisk profil i Appell, mens fagbladet tilfredsstiller behovet blant sanitetsmannskapene for faglig oppdatering. Noen faglige råd har vi imidlertid alle godt av å få med oss, så ta deg tid til å lese Norsk Folkehjelp Sanitets nye fjellvettregler før du legger ut på langtur i påsken.

Øystein Sassebo Bryhni
Redaktør

FORSIDEBILDE

En gutt leker med et hjul i Sør-Sudans største delstat Jonglei. Norsk Folkehjelp spiller en viktig rolle i Jonglei. Gjennom humanitær hjelp og utviklingsbistand støtter vi folk i kampen for å komme seg ut av fattigdommen.

FOTO: Henrik Stabell.

– En humanitær seier

TEKST Øystein Sassebo Bryhni

30 land har ratifisert klasebombetraktaten. Det internasjonale forbudet mot klasebomber kan dermed tre i kraft 1. august 2010.

– **DETTE ER EN** humanitær seier. Klasebombelagrene rundt i verden var en katastrofe på vent. Nå kommer aldri disse bombene til å bli brukt, sier Per Nergaard, leder av Mineavdelingen i Norsk Folkehjelp.

– I Laos vet man hvor mye dette forbudet betyr. Der ligger det mellom 50 og 100 millioner udetonerte klasebomber etter USAs krigføring for 40 år siden. I Laos er klasebomber en daglig trussel mot sivilbefolkningen, sier Nergaard.

«Klasebombelagrene rundt i verden var en katastrofe på vent. Nå kommer aldri disse bombene til å bli brukt.»
– Per Nergaard.

Forbudet hindrer at flere land lider samme skjebne.

UTFORDRINGER

Selv om forbudet trer i kraft 1. august, er arbeidet med klasebombekonvensjonen langt fra over. Nergaard peker på tre hovedutfordringer framover:

– Vi må få flere land til å ratifisere. Vi må gi massiv hjelp til landene som er rammet av klasebomber og hjelpe dem å rydde opp. Sist, men ikke minst, må vi få fortgang i destruksjonen av klasebombelagre rundt i verden.

AKTIV

Norsk Folkehjelp er aktiv på alle disse tre frontene. Klasebomberyddingen er trappet opp blant annet i Laos hvor Norsk Folkehjelp i dag rydder eksplosiver i tre provinser, og Norsk Folkehjelp deltar i arbeidet for å få flere land til å

ratifisere. Norsk Folkehjelp bistår også nasjoner som trenger hjelp i arbeidet med å destruere klasebomber. Blant annet gjelder dette Moldova, som var det 30. landet som ratifiserte.

– Norsk Folkehjelp bistår Moldova i destruksjonen av landets klasebombelager. Destruksjon av lagre er en viktig del av klasebombeforbudet. Andre land med klasebombelagre burde følge Moldovas eksempel og ratifisere traktaten, sier Petter Eide, generalsekretær i Norsk Folkehjelp.

NORGE I GANG

Norge er allerede godt i gang med destruksjonen av sine klasebomber.

– Norge vil i tråd med konvensjonen destruere all sin klaseammunisjon i løpet av de neste månedene. Vi bidrar også med over 100 millioner kroner i året til innsats for rydding og hjelp til ofre for klaseammunisjon, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre.

FAKTA

- Forbyr produksjon, lagring, distribusjon og bruk av klaseammunisjon.
- Gir økt hjelp til ofre
- Forplikter landene til å rydde ueksplodert klaseammunisjon.
- Signert av 104 land
- Ratifisert av 30 land
- Trer i kraft 1. august

NY TEKNOLOGI: Norsk Folkehjelps mineavdeling roses for å ha stått i bresjen for utvikling av nytt utstyr som ansiktsmasken Rofi. Den veier halvparten så mye som de gamle ansiktsvisirene.
Foto: Courtesy of Awad Awad-AFP

«Norsk Folkehjelp har flere ganger handlet på vegne av norske myndigheter både formelt og uformelt og dette har gitt politiske resultater.»
— Tim Lardner.

Ros for politikk i minefelt

TEKST Øystein Sassebo Bryhni FOTO Werner Anderson/Cox

Norad har evaluert arbeidet Norsk Folkehjelps mineavdeling har gjort de siste ti årene. Selv sier de at rapporten er en av de mest positive de noensinne har laget.

Kombinasjonen av en politisk talsmannsrolle og operasjonell mine-rydding gjør at Norsk Folkehjelp skiller seg ut fra andre organisasjoner, mener Norad. Leder for mineavdelingen i Norsk Folkehjelp Per Nergaard er hjertens enig.

–Norsk Folkehjelp er en organisasjon som tar standpunkt basert på erfaringer vi gjør oss i vårt daglige arbeid uansett om det er i minefelt, på asylmottak eller Gazastripen. Å ta felterfaringer inn i politikken har derfor vært en klar strategi fra vår side og bidratt til at vi har fått på plass et forbud mot landminer og klasebomber, sier Nergaard.

FRUKTBART SAMARBEID

Norsk Folkehjelps nære samarbeid med det norske utenriksdepartementet har vært en forutsetning for Norsk Folke-

hjelps ledende rolle internasjonalt, ifølge rapporten.

–Utenriksdepartementet har vært en viktig støttespiller for oss både i vårt politiske arbeid og i mineryddingsarbeidet. At vi i fjor inngikk en treårig rammeavtale med Utenriksdepartementet gir oss dessuten en forutsigbarhet som vi aldri har hatt før, sier Nergaard.

Rapporten er utarbeidet av Elsbeth Krogh og Tim Lardner fra det danske konsulentfirmaet COWI A/S og omfatter perioden 1999 fram til i dag. Krogh understreker at de kun har vært i stand til å se en bitteliten del av Norsk Folkehjelps mineaktiviteter. Likevel tror hun utvalget de har gjort danner et godt bilde.

– I Sudan så vi hvordan Norsk Folkehjelp gjennomfører egne operasjoner i felt, i Etiopia så vi hvordan Norsk Folkehjelp bygger lokal kompetanse og i

Jordan så vi hvordan Norsk Folkehjelp bruker sitt praktiske feltarbeid i politisk lobbyvirksomhet overfor myndigheter, forteller Krogh.

VERDENSLEDENDE

– Norsk Folkehjelp er en verdensledende organisasjon på kartlegging, rydding, kapasitetsbygging, utvikling av ny teknologi og frigjøring av land, mener Lardner og fremhever i tillegg Norsk Folkehjelps evne til å bygge relasjoner til myndigheter.

– Norsk Folkehjelp har flere ganger handlet på vegne av norske myndigheter både formelt og uformelt og dette har gitt politiske resultater, sier Lardner og viser til forbudene mot landminer og klasebomber.

Trass i alt skrytet mener de to analytikerne at det også er rom for forbedring. Spesielt mener de at Norsk Folkehjelps utviklingsarbeid burde kunne knyttes nærmere til minearbeidet. Slik de ser situasjonen i dag fungerer de to programområdene som separate organisasjoner.

– Vi har forstått at dette i stor grad skyldes at Norsk Folkehjelps utviklingsarbeid ikke så lett lar seg forene med minearbeidet og at dette ikke heller nødvendigvis er ønskelig. Likevel tror vi at minearbeidet ville kunne nyte godt av å styrke sin sosioøkonomiske kompetanse, sier Krogh.

– Slik kompetanse er generelt mangelvare i mineryddemiljøet. Norsk Folkehjelp kan hjelpe hele miljøet å styrke båndene til utviklingsarbeid og fattigdomsreduksjon, mener Krogh.

Vaktbikkja vant fram

Tekst: Tine Solberg Johansen

Asylsøkerbarn får trolig beholde underbuksene på under UDIs alders-test. Norsk Folkehjelp har fått gjennomført en juridisk vurdering som viser at undersøkelsene strider med norsk og internasjonal rett.

VAKTBIKKJE: UDI-direktør Ida Børresen ville innføre intimundersøkelser for å fastsette enslige asylsøkerbarns alder. Norsk Folkehjelp og generalsekretær Petter Eide ropte varsko og fikk justisminister Knut Storberget til å legge tiltaket på is. Her er de tre fotografert under et besøk på Tanum transittmottak. FOTO: Øystein Sassebo Bryhni

september sprakk nyheten om at Utlendingsdirektoratet (UDI) ville fastsette asylsøkeres alder ved å gjennomføre en såkalt intimundersøkelse av kjønnsorganer.

- Gjennom vårt arbeid med verger for enslige asylsøkerbarn fikk Norsk Folkehjelp i september i fjor nyss om disse planene, forteller Anne Cathrine Seland, leder av organisasjonsavdelingen i Norsk Folkehjelp.
- Vår ryggmarksrefleks var at dette måtte være i strid med menneskerettighetene. Derfor engasjerte vi Mette Larsen fra advokatfirmaet Stabell og CO og fikk UDI til å legge tiltaket på is til den juridiske vurderingen var klar.

ULOVLIG

I januar kom advokatenes krystallklare dom.

- Vår konklusjon var at undersøkelsen er et inngrep i privatlivet. For et slikt inngrep må en ha samtykke. Siden det kan få utfall på asylsaken å nekte undersøkelsen, må det sies å være tvang. Undersøkelsen er derfor en krenkelse av privatlivet, forklarer advokat Mette Yvonne Larsen.

Vurderingen vakte oppsikt også utenfor Norges grenser.

- Først fikk jeg en telefon fra sekretæren til FNs høykommissær for flyktninger som hadde hørt om aldersundersøkelsen. De reagerte spontant og ønsket et møte. Vi møttes tidlig på morgenen den 21. januar, samme dag som Norge skulle til høring hos FNs barnekomité. Etter å ha hørt om den juridiske vurderingen, sa de at de ville ta det opp med norske myndigheter, forteller Larsen.

Under høringen hos FNs barnekomité sørget Larsen for at alle representantene fikk hvert sitt eksemplar av den juridiske vurderingen av aldersundersøkelsen.

- Jeg fikk lagt konklusjonen av den juridiske vurderingen på bordet til alle medlemmene i FNs barnekomité. Siden det var det første de så da de satte seg ned, begynte de å bla i det og lese, og det ble en del av høringen. Lysbakken ble bedt om å forsikre komiteen om at undersøkelsen ikke ville bli innført. Han svarte: «Dette må vi se nærmere på».

Rapporten som kom ut etter høringen i Genève, kritiserer intimundersøkelsene som «krenkende, kulturelt usensitive» og

«upålitelige». Komiteen ba samtidig norske myndigheter om å sørge for at aldersundersøkelse blir utført på en vitenskapelig måte, som unngår enhver risiko for å bryte barnets fysiske integritet.

Justisdepartementet har sett seg nødt til å understreke at ingen slike intimundersøkelser gjennomføres i dag. Offisielt heter det at man vurderer lovgrunnlaget for intimundersøkelser og hvordan det berører menneskerettighetene. Norsk Folkehjelps rapport skal tas med i vurderingen.

POLITISK DØDT

Etter det Appell erfarer har imidlertid Justisdepartementet lagt ideen om intimundersøkelser på hylla for godt. Det hele har blitt politisk pinlig og regjeringen ønsker derfor ikke mer oppmerksomhet rundt saken. Norsk Folkehjelp har dermed gjennom intenst lobby- og mediearbeid vunnet en viktig seier som vaktbikkje for asylsøkeres rettigheter.

Norsk Folkehjelps generalsekretær Petter Eide tror at myndighetene heretter vil tenke seg godt om før de foreslår et tiltak uten å ha undersøkt de menneskerettslige og juridiske aspektene først.

– Vi har markert veldig tydelig at vi er en vakthund som ikke aksepterer at norske myndigheter innfører tiltak på asylfeltet uten å ha sjekket det juridisk og menneskerettslig, sier Eide.

SLIPPER KLINISK TEST: Undersøkelse av kjønnsorganene til asylsøkerbarn, som del av alderstesten, er stoppet, og vil etter all sannsynlighet ikke bli innført.

Illustrasjonsfoto: Werner Anderson/Cox.

FAKTA

- Undersøker gutters ansikt, armhuler, genitalia og testikkelstørrelse og jenters kjønnsbehåring og brystutvikling.
- Skulle blitt innført 5. oktober 2009, men Norsk Folkehjelp oppnådde utsettelse.
- Strider med norsk og internasjonal rett, ifølge advokatsbyrået Stabell og Co.
- Offisielt: Under vurdering i Justisdepartementet
- Reelt: Skrinlagt etter press fra Norsk Folkehjelp

NOTIS

Hjelp til jordskjelvrammede i Chile

CHILE ER RAMMET av et av de kraftigste jordskjelvene noensinne. Norsk Folkehjelp (NF) har arbeidet i deler av det aktuelle jordskjelvområdet siden 1985 og samarbeider med urfolksorganisasjonen «Identidad Lafkenche» i et av de hardest rammede områdene. Identidad Lafkenche representerer Lafkenche-indianerne som bor i kystområdene sør for jordskjelvets episenter.

Norsk Folkehjelps representant i Latin-Amerika, Per Ranestad og vår samarbeidspartner arbeider nå for å få oversikt over behov. Vi legger opp til at støtte som kanaliseres gjennom Norsk Folkehjelp skal hjelpe den rammete kystbefolkningen å komme på fote, særlig i forhold til ødelagt fiskeri- og produksjonsutstyr. For Norsk Folkehjelp kan det også bli aktuelt å samarbeide med tidligere partnere som har arbeidet for kystbefolkningen i samme region.

Landet har også tidligere vært rammet av store rystelser. Jordskjelv, tsunami, militærkupp og økonomisk sjokk-politikk. Samtidig har Chile også lange tradisjoner for demokrati og solidaritet. Nå stilles samfunnet på prøve igjen. De lokale kreftene blir mobilisert. Chile har institusjoner og ressurser til gjenoppbygging. Vår støtte vil være et bidrag til chilenernes innsats. De som ønsker å gi støtte til våre partnere i Chile i forbindelse med jordskjelvet kan bruke kontonummer 9001 05 00000 og merke innbetalingen med «Chile»

FOTO: REUTERS/Victor Ruiz Caballero
courtesy www.alertnet.org

Klare for påskerushet

TEKST Sissel Fantoft FOTO Elmer Laahne

For ungdommene i Veggli er det tradisjon å være aktiv i Norsk Folkehjelp. Hver eneste helg reiser en gjeng av dem til fjells for å være i beredskap.

PÅ BEREDSKAPSHYTTA TIL Norsk Folkehjelp på Vegglifjell syder det av aktivitet i vinterhalvåret. Hytta bygges ut med nytt vaktrom, og det er medlemmene selv som står for arbeidet. Samtidig patruljerer de området på snøscooter, stikker skiløyper for Turistforeningen, kjører hyttetransport og måker hyttetak.

– I Veggli er flertallet av ungdommene aktive i Norsk Folkehjelp fra de er 13 år. Helt siden laget ble startet på 60-tallet har vi hatt svært høye medlems-tall. Nå er vi om lag førti aktive og har over hundre støttemedlemmer, forteller lagleder og hytteansvarlig Petter Morten Alfredsén.

I BEREDSKAP

Inne i hytta står sekkene ferdig pakket til enhver tid. Hvis alarmen går er med-

lemmene ute i løypene i løpet av fem-seks minutter, selv midt på natta.

– På grunn av GPS, mobiltelefoner og generelt bedre utstyr er det færre store leteaksjoner enn tidligere, men folk kan få hjerteinfarkt, eller de brekker bein eller skader seg på andre måter, slik at vi må rykke ut. Det er fremdeles like viktig at vi er her for det kan skje ting, det er for eksempel ikke så lenge siden vi patruljerte med snøscooter og nesten kjørte på en mann uten mobiltelefon som hadde falt om i skiløypa, forteller Alfredsen.

Tettstedet Veggli ligger i Rollag kommune i Buskerud, og på Søre og Nordre Vegglifjell ligger det over 1500 hytter. Det er milevis med skiterreng og godt med folk gjennom hele vinteren, men det er i påska det virkelig yrer av liv i skiløypene.

– Folk har blitt veldig flinke til å gå langrenn de siste årene, og i påska må vi nesten ha trafikkregler i løypa, folk går på rekke bortover. I forkant av påska bruker vi mye tid på å ferdes i området slik at mannskapet blir godt kjent, sier Alfredsen.

TV-FRITT

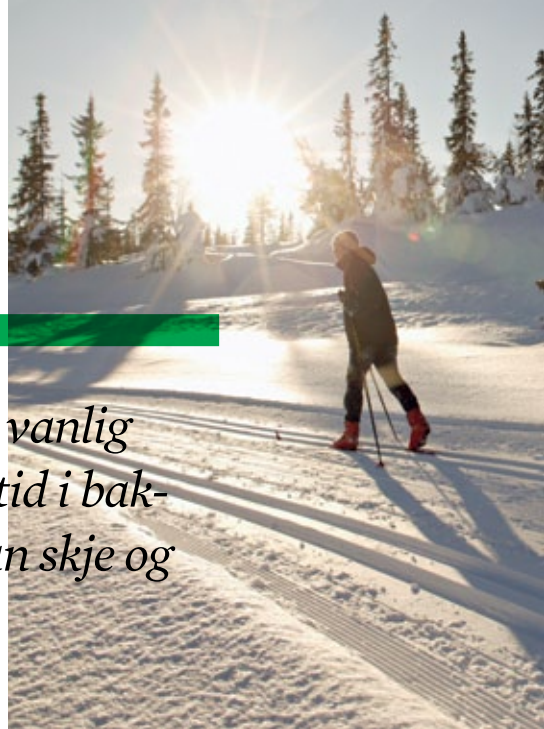
Selv om det verken er tv eller datatilgang på hytta er det ikke noe problem å få med seg de unge.

– Det er skikkelig deilig med en pause fra data og tv. Om kvelden spiller vi kort og lager taco eller pizza. Og da mener vi ordentlig hjemmelaget pizza, det er ikke noen grandiosa her i gården! Men det er ikke som en helt vanlig hyttetur, for vi har jo alltid i bakhodet at noe plutselig kan skje og vi må rykke ut, sier Liv Tone Otterholt (16).

«Det er ikke som en helt vanlig hyttetur, for vi har jo alltid i bakhodet at noe plutselig kan skje og vi må rykke ut.»

— Liv Tone Otterholt.

VAKKERT: På Vegglifjell er det mil etter mil med skiløyper, og i påska er det tett-pakket med folk i løypene.

UTRYKNING: Med en splitter ny og komfortabel pulk blir skadde fraktet i sikkerhet. Håkon Narve Fulsaa kjører scooteren med Joakim Søhus Løkseth bakpå, mens Caroline Olafsen sitter inne i pulken. Bak på ski henger Ola Lislien.

Alle ungdommene går førstehjelpskurs, og flere tar sertifikat for snøscooter når de fyller 16 år.

– Vi har egne kursinstruktører og lærer både søk og redning og hjertestart. Og vi er mye ute uansett vær, for vi er nødt til å patruljere og sørge for at beredskapsløypene er åpne, forteller Håkon Narve Fulsaas (17), som er lagetets nestleder og scootersjåfør.

Utbyggingen av hytta er budsjettert til 100 000 kroner, likevel regner laget med å gå med overskudd i år.

– Vi har tenkt alternativt økonomisk og påtar oss alle slags oppdrag, som for eksempel å rydde søppel i sentrum. Vi sender støttebrev til hytteeierne og har en panteordning på butikken. Og så måker vi et par hyttetak hver eneste helg og det gir jo penger i kassa, forteller Petter Morten Alfredsen.

Beredskapstelefonen er døgnåpen året rundt, og hytta er bemannet hver helg i vinterhalvåret, og hele påska.

– Vi er godt forberedt på påsketushet, både når det gjelder mannskap og utstyr, vi har blant annet fått oss en ny, overbygd pulk til å frakte skadde, sier Alfredsen. ■

HVORFOR BLE DU MED I NORSK FOLKEHJELP?

HÅKON NARVE FULSAAS (17)

– Jeg ble med i Norsk Folkehjelp da jeg var 13 år, jeg hadde mange kamerater som var med og ville prøve selv. Nå er jeg nestleder og scootersjåfør og har det fortsatt gøy.

LIV TONE OTTERHOLT (16)

– Jeg ble med da jeg gikk i 8. klasse. Vi får masse gratis kurs og det ser jo bra ut på cv'en. Vi har et veldig bra miljø her og har mye gøy sammen. Og så liker jeg godt å dra på patrulje.

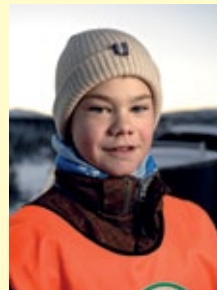
CAROLINE OLAFSEN (16)

– Dette er min fjerde sesong i Norsk Folkehjelp. Jeg ble med fordi det hørtes gøy ut, og det jeg liker aller best er at vi har det så koselig sammen.

JOAKIM SØHUS LØKSETH (13)

– Det er min første sesong og jeg trives veldig godt. Det morsomste er å sitte på med snøscooteren. Jeg satser på å ta scooterlappen når jeg blir 16 år.

HALLVARD BJØRNSRUD (13)

– Det er gøy å være her, vi spiller kort om kveldene og har det fint sammen. Dette er min første sesong og å henge etter snøscooteren på ski er veldig morsomt.

OLA LISLIEN (16)

– Broren min var med i Norsk Folkehjelp, så da jeg var 13 år ble jeg med også. Jeg har scooterlappen, men liker egentlig best å henge etter på ski.

ALLTID BEREDT?

Norsk Folkehjelp har oppgradert fjellvettreglene med fire nye råd for en trygg skitur. Visste du at du burde være utstyrt med refleks på påskefjellet?

TEKST Øystein Sassebo Bryhni ILLUSTRASJON Per Ragnar Møkleby

– **REDNINGSTJENESTEN JOBBER** ikke lenger på samme måte som for femti år siden. Derfor kan det være greit å ta med seg noen nye tips før man legger ut på den lange påsketuren, sier Petter Eide, generalsekretær i Norsk Folkehjelp.

De nye sikkerhetsrådene fra Norsk Folkehjelps erfarne redningsfolk spenner fra refleks- til fornuftig mobilbruk i en nødssituasjon.

–Det virker kanskje litt pussig at Norsk Folkehjelp råder folk til å bruke refleks på påskefjellet, milevis fra nærmeste bil. Redningshelikoptere med sitt avanserte utstyr vil imidlertid ha mye større mulighet for å finne deg i mørket hvis de kan se reflekser, påpeker Eide, som heller ikke har lagt den tradisjonelle røde fjellanorakken på hylla:

–Signalfarger er tingen. Sikkerhet må komme først, ikke den siste motefargen, sier Eide.

Norsk Folkehjelp advarer også mot at mobiltelefon i anorakklomma kan gi deg en falsk trygghet. Mange steder er det dårlig dekning og da hjelper den lite. Likevel kan den være god å ha i en nødssituasjon – så fremt batteriet ikke er flatt.

–Ta vare på batteriet, bruk telefonen lite og oppbevar den varmt. Har du lite strøm, send tekstmeldinger, sier Eide og oppfordrer folk til også å ha en lykt i sekken som de kan bruke til å signalisere.

FJELLVETTREGLENE

1. Legg ikke ut på lange turer uten trening
2. Meld fra hvor du går
3. Vis respekt for vær og værmeldingene
4. Vær rustet mot uvær, selv på korte turer
5. Lytt til erfarne fjellfolk
6. Bruk kart og kompass
7. Gå ikke alene
8. Vend i tide, det er ingen skam å snu
9. Spar på kreftene, og grav deg ned om nødvendig

Norsk Folkehjelps nye sikkerhetsråd

1. BRUK REFLEKS OGSÅ PÅ FJELLET

Har du på deg en refleks er det mye lettere å finne deg om du blir savnet i fjellet. Helikopter som sendes ut for å søke kan se reflekser tydelig i mørket.

2. BRUK MOBILTELEFONEN RIKTIG OM NOE SKULLE SKJE

Mobiltelefonen kan gi deg falsk trygghet. Mange steder er det dårlig dekning. Du bør ikke stole blindt på mobiltelefonen. Men om uhellet skulle være ute og du har dekning kan det være greit å huske på følgende:

- Ta godt vare på batteriet, bruk telefonen lite og oppbevar den varmt (inne på kroppen)
- Har du lite strøm så bør du sende tekstmeldinger og eventuelt slå av telefonen i perioder
- Det er viktig at det er strøm igjen på telefonen når redningstjenesten nærmer seg, da kan dere snakke sammen direkte slik at du lettere blir funnet

Følg Norsk Folkehjelp Sanitets tips for en trygg tur på fjellet. Da slipper du å presse ut dårlige nødløsninger.

3. HUSK KLÆR MED SIKKERHETS-FARGE

Før var alltid anorakken rød. Når har vi friluftsbekledning som brukes i alle sammenhenger. Friluftsbekledning har blitt motetøy noe som har ført til at klær har farger som vi ikke lett kan se i terrenget slik som svart, grå, blå, brune og grønne. Skulle uhellet være ute betyr det mye at bekledningen er i sterke farger som lett kan synes mot snøhvitt underlag.

4. HA ALLTID MED EN LYKT I SEKKEN

En lyskilde kan gi økt sikkerhet. Skulle du være så uheldig å bli savnet kan en lykt redde livet ditt. Når redningsmannskaper eller helikopter kommer for å finne deg må du rette lysstrålen direkte mot dem. Det kan gjøre at du blir lett synlig i mørket.

Godt utstyrt: Generalsekretær Petter Eide prøver ut førstehjelpspakken på FLT's forbundsleder Jonny Simmenes. Foto: Tor Berglie

Førstehjelpspakker til påske

Forbundet for Ledelse og Teknikk (FLT) tar medlemmenes sikkerhet på alvor. 19 000 medlemmer får førstehjelpspakker i posten til bruk på påskefjellet.

Pakkene er levert av Norsk Folkehjelp Produkt og Undervisning og innholder i tillegg til førstehjelpsutstyr oppdaterte fjell- og solvettregler.

– Jeg er glad for at vi benytter oss av Norsk Folkehjelp som leverandør. Norsk Folkehjelp som er arbeiderbevegelsens hjelpeorganisasjon, gjør en fantastisk jobb, sier forbundsleder Jonny Simmenes.

– FLT er mer enn et fagforbund. Vi vil gi våre medlemmer økt trygghet, og dette passer godt inn i det formålet.

1. mai aksjonen

– Bli med!

MAI MED SIN blomstring og fuglekviser virker kanskje fjernt nå som vi har en flott vinter med masse snø og skiføre. Men like sikkert som at våren kommer – er det også snart tid for 1. mai-aksjonen. Denne dagen har Norsk Folkehjelp sammen med resten av arbeiderbevegelsen vår felles innsamlingsaksjon.

I år setter vi fokus på den enorme skjeve fordelingen av makt og ressurser som folk daglig kjemper mot. Fattigdom og undertrykkelse er ikke en tilfeldighet, men et resultat av skjev maktfordeling, ulik tilgang til ressurser og de politiske beslutninger som tas.

Årets aksjon har temaet – «Folk forandrer verden. Bli med!» Dette viser den overordnede målsetningen for arbeidet til Norsk Folkehjelp og også måten vi arbeider på.

I år samler vi inn penger til Ecuadors indianere, Kambodsjas fattige og til støtte for folket i Sør-Sudan i overgangen fra krig til demokrati.

Engasjer dere og støtt aksjonen!

Hilsen Are Stranden, prosjektleder
1. mai-aksjonen

FOTO: Kirsti Knudsen

Verden er ikke fattig – den er urettferdig. I år setter 1. mai aksjonen fokus på den skjeve fordelingen av makt og ressurser i verden. Nå kan du bli med å forandre verden.

**BLI BØSSEBÆRER
1. MAI 2010!**

Send mail til Marianne:
mave@npaid.org

Gi din støtte til aksjonen på
kontonr: 9001 08 76 000
Eller ring vår givertelefon:
820 44 750

Haiti – hjelpen når fram!

NORSK FOLKEHJELP EIDSKOG er et av flere lag som har gjort en imponerende innsats for de jordskjelvrammede på Haiti.

De samlet inn over 13.000 kroner. Givergleden har vært enorm i lag, fagforbund og bedrifter. Norsk Folkehjelp kanaliserte Haiti-støtten gjennom Solidar-nettverket, som har satt opp et internasjonalt fond for jordskjelvfrefene. Folkehjelpsorganisasjoner fra land som Spania, Italia, Tyskland og Frankrike sørger for at hjelpen kommer fram til dem som trenger det mest.

Hjelpeprosjekter er i full gang i hovedstaden Port-au-Prince og i Haitis nest-

største by Jacmel. Frivillige fra lokale partnerorganisasjon fordeler mat, vann, senger og telt til familier og folk i gatene. Samtidig planlegger våre søsterorganisasjoner hvordan de best kan bidra til gjenoppbygging av det haitianske samfunnet. Du kan lese mer om hjelpearbeidet på www.folkehjelp.no

Du kan fremdeles gi din støtte –
kontonummer: 9001 05 00000.

Løp for en god sak

SENTRUMSLØPET ER ET mosjonsløp som går av stabelen i Oslo sentrum den 24. april i år. Norsk Folkehjelp Oslo har ansvaret for førstehjelpen under løpet. Samtidig er Norsk Folkehjelp i år valgt som humanitær partner til Sentrumsløpet.

Sammen med deltagerne har vi som mål å samle inn nok penger til å gjøre en strekning like lang som Sentrumsløpet minefri: 10 kilometer minefri skolevei! Vi oppfordrer både bedrifter og enkeltpersoner til å bli med på dette tradisjonsfylte løpet og samtidig støtte en god sak. Bli med!

Ta kontakt med Lena Fiske
lena.fiske@npaid.org for påmelding og mer informasjon.

PÅ BILDET F.V. Suhur Lorch-Falch, Noppharat Olsen, Ingrid Melbye, Guro Rudberg, Dorte Holmkvist og Martine Johansen. F.v. Amalie Lorch-Falch, Linn Iselin Olsen, Åsmund Lorch-Falch og Sara Lorch-Falch
FOTO: Asle Lorch-Falch

NORSK FOLKEHJELP BRUKER DIN STØTTE MEST EFFEKTIVT.

Av hver hundrelapp du gir til oss går 93 kroner til formålet. I følge «Kapital» (nr 1/2010) betyr dette at Norsk Folkehjelp er langt mer effektiv enn andre organisasjoner i Norge.

Kritisk år for Sør-Sudan

Sør-Sudan står overfor det trolig mest avgjørende året i sin historie. Til neste år kan landet feire seg selv som Afrikas ferskeste nasjon – eller være lammet av en ny og ødeleggende borgerkrig.

TEKST OG FOTO Bibiana Dahle Piene

E

n støvete lørdagsettermiddag i landsbyen Bele en times kjøretur vest for Sør-Sudans hovedstad Juba: Mennene sitter utenfor et bølgeblikkskur som gjør tjeneste som butikk, noen av dem med en øl i neven. Kvinnene har satt seg til med sine ulike gjøremål under et tre i nærheten.

Det er rolig her, bare en enslig bil som kjører forbi bryter av og til stillheten.

Men synet kan bedra. For Sør-Sudan står overfor sitt kanskje viktigste år noensinne. I april skal det holdes valg, og i januar neste år skal sørsudanerne omsider, etter seks års ventetid, selv få bestemme om de skal løsrive seg fra Sudan og sin gamle fiende i nord, regimet i Khartoum.

ET RUNGENDE JA

Få tviler på at sørsudanerne vil si et høyt og rungende ja til å bli et eget land.

–Vi vil bli kvitt araberne, sier folket i Bele. De har registrert seg til valget, alle som én. Endelig skal deres stemme telle.

–Vi vil ha en svart leder. Da vil alt bli bra, mener viseshøvding Kacimiro Loko Yuggu.

Men både nasjonale og internasjonale observatører folder hendene og ber om at ikke valget og løsrivelsen skal føre til en ny krig i Sudan, der borgerkrigen mellom nord og sør raste mer eller mindre uavbrutt fra kolonifrigjøringen i 1956 fram til fredsavtalen ble undertegnet i januar 2005.

–Vår viktigste utfordring nå er å komme oss helskinnet gjennom dette året, sier Nina Pedersen, Norsk Folkehjelps programkoordinator for sivilsamarbeid i Sør-Sudan.

OLJE

Frykten bunner i en rekke spørsmål bare tida kan gi svar på: Vil det kommende valget skjerpe motsetningene både mellom nord og sør, og ikke minst mellom

PÅ KARTET

Sør-Sudan er en selvstendig region i det sørlige Sudan, med egen regjering. Regionshovedstad er Juba. Det har aldri vært folkeopptelling i Sør-Sudan, men man antar det kanskje bor opp mot 8 500 000 mennesker i regionen.

«Vil regimet i Khartoum godta at sør skiller seg fra nord – og tar landets viktigste ressurs, oljen, med seg i skilsmisseoppgjøret?»

ulike fraksjoner i sør? Vil regimet i Khartoum godta at sør skiller seg fra nord – og tar landets viktigste ressurs, oljen, med seg i skilsmisseoppgjøret?

Under feiringen av femårsdagen for fredsavtalen kunn- gjorde Sudans president Omar al-Bashir, som har hatt makten siden militærkuppet i 1989, at nord vil respektere utfallet av folkeavstemningen. – Vi ønsker et godt naboskap, sa Bashir i sin overraskende uttalelse.

Men mange levner ikke utsagnet stor troverdighet.

– Dette sier han bare for å lure det internasjonale samfunnet. Det har nord gjort mange ganger før, sier en hjelpearbeider med nærmere 20 års fartstid i Sør-Sudan.

Den siste runden med borgerkrig, som varte fra 1983 til 2005, var ikke minst smurt av nords grådighet etter å kontrollere oljeressursene. Mesteparten av oljen ligger i Sør-Sudan, men både nord og sør er helt avhengige av inntektene fra det svarte gullet, som står for hele 98 prosent av statsbudsjettet i Sør-Sudan og 60 prosent av inntektene i nord. Trass i at landets eneste oljerørledning går gjennom Nord-Sudan, og at partene slik sett er gjensidig avhengige av hverandre, spør mange seg om nord virkelig vil gi slipp på kontrollen over oljen så lett.

FLOM AV VÅPEN

Mange, ikke minst sørsudanske myndigheter, mistenker derfor nord for å nøre oppunder lokale konflikter i Sør-Sudan, for å destabilisere området slik at de kan beholde kontrollen over oljen. Det siste året har konfliktene ført til flere blodsutgytelser enn noen gang siden fredsavtalen kom på plass. I fjor ble over 2500 mennesker drept, like mange som i Afghanistan, mens over 300 000 ble drevet på flukt.

Samtidig flommer Sør-Sudan over av våpen. Myndighetenes avvæpningsprogrammer har mildt sagt hatt liten suksess; de som har måttet levere inn våpen, har lett kunnet skaffe seg nye.

Hvor våpnene kommer fra, vet ingen med sikkerhet. Men ifølge anslag fra forskningsprosjektet Small Arms Survey sirkulerer det minst 3 millioner håndvåpen i Sør-Sudan. Om tallet stemmer, betyr det at annenhver voksen har en kalasjnikov innen rekkevidde. Også tyngre militært utstyr smugles nå inn i store kvanta, ifølge USAs FN-ambassadør Susan Rice.

– Jeg skulle ønske vi visste hvor våpnene kommer fra, sukker Sør-Sudans president Salva Kiir etter et møte med

«Jeg tror ikke det er sterke krefter verken i nord eller sør som ønsker krig. Men Sudan kan snuble inn i en ny konflikt dersom landet ikke får støtte.» — Erik Solheim.

ØKT INNSATS: Utviklingsminister Erik Solheim lover at Sudan står øverst på prioriteringslisten for hans arbeid i 2010. Norsk Folkehjelp mener økt norsk innsats kommer lovlig sent. Situasjonen er kritisk med økende uro og konflikt.

utviklingsminister Erik Solheim, som besøkte Sudan i januar for å ta temperaturen på stemningen foran valget.

I Juba svirrer ryktene friskt om at Khartoum står bak våpensmuglingen. Men dette finnes det så langt ingen bevis for, påpeker sjefen for FNs Sudan-styrke (UNMIS), David Gressly.

–Jeg har hørt ryktene, ja. Men vi har ingen opplysninger som underbygger dem, sier han og legger til at han ikke tror noen av partene ønsker en ny krig.

–Det er en stor grad av krigstretthet, framholder han.

GLIMT AV HÅP

Det er kanskje det som gir givere og hjelpeorganisasjoner et glimt av håp – at omkostningene ved en ny krig skal være for store til at noen av partene orker å ta dem.

–Jeg tror ikke det er sterke krefter verken i nord eller sør som ønsker krig. Men Sudan kan snuble inn i en ny konflikt dersom landet ikke får støtte, sier Erik Solheim.

GENERALSEKRETÆREN

Norge må ikke svikte

Norge spilte en unik rolle i arbeidet fram mot fredsavtalen i Sudan for fem år siden, men den rødgrønne regjeringen har ikke forvaltet denne politiske arven som den burde. Regjeringen har sett på Sudan som en mottaker av bistand, ikke et land de trenger å gjøre en politisk innsats som i Afghanistan eller Palestina.

2010 BLIR ET kritisk år for Sudan. I april skal det avholdes valg for første gang på over 20 år. Ifølge fredsavtalen skal en folkeavstemning i Sør-Sudan om et år avgjøre om de fortsatt skal være en del av Sudan. Men befolkningen i Sør-Sudan står i fare for å miste fredshåpet.

Til Appell sier utviklingsminister Erik Solheim at han ikke tror noen av partene ønsker krig, men innrømmer at det er en fare for at man kan snuble ut i en ny konflikt. Tidligere har Solheim sagt at «man ikke må svartmale situasjonen i Sør-Sudan» og at «partene alltid finner en løsning».

Men ingen løsninger kommer av seg selv. Det kreves politisk tilstedeværelse og engasjement. Solheim lover at Sudan skal stå øverst på prioriteringslisten for hans arbeid i 2010. Det er på tide. Norsk Folkehjelp, som en av de største bistandsorganisasjonene i Sør-Sudan, merker at situasjonen nå er kritisk.

Vi har selv erfart hvor ustabil situasjonen er. I romjulen blusset det opp en konflikt mellom lokale soldater og befolkningen i byen Akot. Vår stab ble stående midt i konflikten og måtte rømme. Vi måtte innstille virksomheten midlertidig og lageret vårt i Akot ble plyndret. Dette er et symptom på en utvikling vi ser flere steder i Sør-Sudan med økende uro og konflikt.

For å snu denne utviklingen må folk oppleve at freden gir dem noe annet enn fravær av krig. Folk må se at myndighetene leverer helsetilbud, utdanning, at det bygges veier og at det er mat på markedet. Til det trengs det bistand, men det er ikke nok! Minst like viktig er økt politisk engasjement og påtrykk. Gjennomføres ikke fredsavtalen kan det føre Sudan tilbake i krig. Den forrige krigen varte i 20 år og tok mer enn 2 millioner liv. Den norske regjeringen må nå vise politisk mot til igjen å løfte utviklingen i Sør-Sudan på den internasjonale politiske dagsorden. 800 millioner bistandskroner til Sudan er i høyeste grad politikk.

Petter Eide, Generalsekretær i Norsk Folkehjelp.

Trener for å dekke valget

TEKST Øystein Sassebo Bryhni

Over 300 journalister fra hele Sudan får i disse dager opplæring i hvordan de kan stille spørsmålene folket ønsker svar på før valget i april og ikke lenger bare være mikrofonstativ for politisk propaganda.

DET ER FØRSTE gang på 24 år at flere partier får delta i valg i Sudan. For Sør-Sudans del er årets flerpartivalg det første noensinne.

– Myndighetene kan være meget autoritære og det er liten forståelse for pressens rolle, ikke minst når du kommer ut i delstatene og landdistriktene, sier Nina Pedersen, Norsk Folkehjelps programkoordinator for sivilsamfunnsarbeid i Sør-Sudan.

VANSKELIG OPPGAVE

– For mange av journalistene i Sør-Sudan blir det første gang de skal dekke et valg. Oppgaven blir ikke lettere av at selve valgprosessen er utrolig komplisert. Vi håper at opplæringen kan øke forståelsen for politisk toleranse og hjelpe journalistene å stille spørsmålene folk vil ha svar på, ikke bare være mikrofonstativ for politisk propaganda, sier Pedersen.

Norsk Folkehjelp har ikke spesiell ekspertise innenfor journalistikk, men samarbeider med organisasjoner med stor erfaring på feltet. Norsk Folkehjelp bidrar med lokalkunnskap og den praktiske organiseringen av kursene.

– Journalistene har generelt lav utdanning og ikke noen stor forståelse for medienes rolle. De er ukritiske og formidler ofte hva som helst videre uten å sjekke fakta eller forsøke å forstå bakgrunnen, sier Pedersen.

Hun forteller at det finnes noen få aviser, men at de sjeldent når ut på landsbygda. Radio når ofte ut på landsbygda, men langt fra alltid.

ANALYSERER: I etterkant av valget vil uavhengige medieobservatører analysere dekningen av valget i 40 aviser og kringkastingskanaler.
FOTO: Brigitte Sins

«Vi håper at opplæringen kan øke forståelsen for politisk toleranse og hjelpe journalistene å stille spørsmålene folk vil ha svar på, ikke bare være mikrofonstativ for politisk propaganda.»

NYTT TRYKKERI

– Hittil har avisene blitt trykket i Nairobi eller Khartoum. Innen et par uker, takket være en generator fra Norsk Folkehjelp, kan vi få et trykkeri opp og gå i Juba i Sør-Sudan, sier Pedersen.

Et annet lyspunkt er at Norsk Folkehjelp har vært med å støtte oppbyggingen av en fagforening for journalister.

– Vi håper at fagforeningen med tiden vil bidra til å beskytte journalister mot overgrep. Gjennom oppbyggingen av et mediesenter har vi også bidratt til å skaffe mediefolk informasjon. To sentre fungerer allerede og vi regner med å åpne to til i år i delstater hvor vi er aktive, sier Pedersen.

Prosjektet innebærer også uavhengig observasjon av selve valgdekningen. Uavhengige sudanske medieobservatører vil analysere dekningen av valget i 40 aviser og kringkastingskanaler.

FAKTA

- Tre dagers kurs om valgprosessen, objektiv journalistikk, konfliktsensitivitet, enkel layout og markedsføring.
- Uavhengige sudanske medieobservatører vil analysere dekningen av valget i 40 aviser og kringkastingskanaler.
- Finansiert av FNs utviklingsprogram UNDP.

Kamp for vann i Andesfjellene

I landsbyen San Pablo Urco på høysletta i Ecuador har befolkningen lang tradisjon for å kjempe for rettigheter til naturressurser. Nå truer gruvedrift og turisme et skjørt økosystem og befolkningens tilgang på vann.

TEKST Helle Berggrav Hanssen

FAKTA 1. mai-aksjonen 2010

«Folk forandrer verden. Bli med!»

- Årets aksjon har fokus på rettferdig fordeling av makt og ressurser for Ecuadors indianere, Kambodsjas fattige og for demokratibevegelsen i Sudan.
- Norsk Folkehjelp arrangerer denne årlige innsamlingsaksjonen sammen med fagbevegelsen, SV og Arbeiderpartiet.
- Kontonummer for aksjonen er 9001 08 76000.

Det er folkemøte i forsamlingslokalet for småbøndene i San Pablo Urco, i Andesfjellene i Ecuador. De som er til stede er alle medlemmer av den lokale bondeorganisasjonen COINOA, en av Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere.

Utenfor skinner sola, men inne er det mørkt. På benkene som er stilt opp sitter 40-50 kvinner og menn. I døråpningen står en kvinne med langt, svart hår, rosa skjørt, sjøgrønt sjal og tykke strømper. På hodet har hun en hatt med påfuglfjær. Mellom bena hennes titter noen unge nysgjerrig inn i lokalet. Fluer surrer. Temaet for møtet er utfordringer knyttet til jord og vann og landets nye gruvelov.

FIKK TILGANG TIL JORD

Tidligere var jorda kontrollert av prester, militære og andre myndigheter. Allerede på 1940-50 tallet begynte urbefolkningen, som er småbønder, å organisere seg for å sikre rettigheter til jorda.

Gjennom jordreformer på 60-70-tallet ble jord distribuert til tidligere leilendinger og landarbeidere. De ble organisert i kooperativer, som etter hvert ble oppløst fordi regjeringene prioriterte store aktører som produserte for eksportmarkedet.

KORRUPSJON

– Da begynte vi å organisere oss for å få veier, strøm og vann, forteller Cesar Pilataxi, en av de tradisjonelle lederne i bygda, og en av grunnleggerne av den lokale bondeorganisasjonen.

Pilataxi tar seg en pause fra folkemøtet for å fortelle oss om befolkningens kamp før og nå. Bøndene i området har alltid hatt tilgang på vannet som renner ned fra Andesfjellene. Men da store blomsterplantasjer kjøpte opp mye av jorda, begynte myndighetene å kanalisere vannet dit.

– Det var mye korrupsjon, de som betalte mest fikk vann. Vi hadde nesten ikke vann! Cesar gestikulerer ivrig med hendene, håret er samlet i en lang hestehale under en grønn fløyelshatt.

VANT FRAM

De laget vanningskanaler på dugnad, organiserte bruken av vannet og kjempet for kravet om en rettferdig fordeling. Det kom stadig til konfrontasjoner med myndighetene og de store blomsterplantasjene, men etter hvert fikk de støtte

fra flere organisasjoner, til og med fra de mindre blomsterplantasjene. Til slutt vant de fram.

– Nå får alle vann på en rettferdig måte, sier Cesar og nikker alvorlig.

NYE KAMPSAKER

Men selv om bondeorganisasjonen og deres allierte fikk gjennomslag for rettferdig fordeling, er vann fortsatt en utfordring for bøndene i San Pablo Urco.

– Vi har mye mindre vann nå enn før. For ti år siden var vanntrykket tre ganger sterkere, Cesar illustrerer den minskende vannmengden med hendene.

Tilførselen av vann fra Andesfjellene er del av et skjørt økosystem kjent som Páramo, området i høyfjellet mellom tregrensen og den permanente snøen. Det spesielle gresset som vokser der holder på vannet og filtrerer det før det renner videre. Men på grunn av dårlig forvaltning og overforbruk er Páramoen i ferd med å tørke ut. Derfor må dette området beskyttes og håndteres med varsomhet.

– Vi bruker ofte møtene til å bevisstgjøre folk om hvordan vi tar vare på vannet vårt, forteller Cesar. – Det er viktig at lokalmiljøet tar et felles ansvar.

«Det var mye korrupsjon, de som betalte mest fikk vann.»

TURISTER OG GRUVER

Vannet er truet fra flere hold. Páramoen har blitt et attraktivt mål for turistnæringen, gruveselskaper har funnet gull og sølv i fjellene, og flere multinasjonale selskaper er interessert i å putte vannet på flasker og selge til folk i byene. Det foreligger også planer om å kanalisere vannet til den nye flyplassen utenfor hovedstaden, Quito.

I følge Ecuadors grunnlov kan ikke vann privatiseres. Grasrotorganisasjoner i Ecuador kjemper for at dette også skal reflekteres i lovverket. De vil sikre at lokalsamfunnet i fellesskap skal ta vare på og forvalte vannressursene.

– Min drøm er at vi i fremtiden har nok vann til våre bygder. Vi er veldig samlet nå, og det er kampen for vannet som har samlet oss. Cesar lar blikket hvile på de grønne åsene i bakgrunnen, veien opp mot Páramoen og Andesfjellene, der vannet kommer fra.

VERDEN ER IKKE FATTIG DEN ER URETTFERDIG!

Foto: Henrik Stabell

FOLK FORANDRER VERDEN.
BLI MED!

For å støtte 1. mai-aksjonen,
sett inn penger på konto:

9001 08 76000

Av hver hundrelapp du gir til oss går 93 kroner til formålet. I følge "Kapital" (nr 1/2010) betyr dette at Norsk Folkehjelp er den mest effektive bistandsorganisasjonen i Norge.

Støtt 1. mai-aksjonen og folket i
Kambodsja, Ecuador og Sudan.

Vi oppfordrer medlemmer og andre støttespillere til å engasjere seg i aksjonen. Det er behov for både bøssebærere, appellanter og annet. Er du interessert kontakt:

Hovedkontoret tlf. **22 03 77 00**

e-post: **mave@npaid.org** eller et av våre regionkontor.

Norsk Folkehjelp

www.norskfolkehjelp.no

1. mai-aksjonen – Folk forandrer verden. Bli med!

TEKST Arne Stranden

I ÅR ER det 120 år siden det første spede 1.mai-toget samlet arbeidere og bønder i Norge som ønsket å organisere seg mot overmakten. Dette var vanlige folk som opplevde den skjeve fordelingen av makt og ressurser under industrialiseringen av landet vårt. Den kampen som da ble ført for organisasjonsrett og rettferdig fordeling la mye av grunnlaget for den norske velferdsstaten.

I mange land er folks hverdag lik den vi hadde i Norge—for over 100 år siden. I årets 1. mai-aksjon har vi valgt å støtte folket i Kambodsja, Ecuador og Sudan i deres kamp for en mer rettferdig fordeling.

TVANGSFlytting

I Kambodsja blir mange fattigbønder og slumboere tvangsflyttet på grunn

av tomtespekulasjon fra utenlandsk storkapital. Over 150 000 mennesker er berørt. Norsk Folkehjelps lokale partnere underviser folk i deres rettigheter i forbindelse med tvangsflytting. Dette mobiliserer folk til å organisere seg mot utenlandske selskaper.

I Latin-Amerika pågår en politisk kamp der folk organiserer seg for å endre maktstrukturer. I Ecuador støtter Norsk Folkehjelp lokale organisasjoner i organisasjonsbygging og demokratiseringsarbeid. Støtten til organisasjoner av urfolk har resultert i at også urfolks rettigheter nå er anerkjent av grunnloven.

Sudan står foran et avgjørende valg og folkeavstemning, og vi bistår den tidligere geriljabevægelsen i sør, SPLM, i overgangen til politisk parti.

POLITISK ENGASJEMENT

1.mai-aksjonen 2010 skal både skape politisk engasjement og samle inn midler til vårt arbeid i disse landene. Innsamlingsaksjonen er et samarbeid mellom hele arbeiderbevegelsen og Norsk Folkehjelp.

I år samarbeider vi tett med AP, AUF, SV og SU om å nå ut til deres lag og medlemmer. Vi har holdt appeller på fylkesårsmøtene og sendt søknader om støtte til alle lag og medlemmer. Vi leverer også bakgrunnsmateriell til nettsider og medlemsaviser. Dette skal motivere partimedlemmer til å holde appeller og være bøssebærere. Vi har også søkt samtlige LO-forbund sine klubber og foreninger om økonomisk støtte.

Ved å mobilisere hele arbeiderbevegelsen til det internasjonale solidaritetsarbeidet som 1. mai-aksjonen er, forandrer Norsk Folkehjelp verden. Bli med du også!

Ross Farnham

Design: 12

Gullrush i El Dorado

Gullfeberen ligger fortsatt som en forbannelse over Latin-Amerika. Nå truer et internasjonalt søksmål landenes rett til å forvalte egne naturressurser.

TEKST Christine Baglo FOTO AP/Scanpix

I 2002 ga en liberal president flere internasjonale gruveselskaper tillatelse til å starte med prøveboring i de nordlige delene av El Salvador. Konsekvensen var at flere vannkilder forsvant eller ble forurensset. Lokale grasrotorganisasjoner samlet seg derfor i en nasjonal koalisjon mot gruvedrift. Med den katolske kirken som støttespiller, organiserte de et stort folkeopprør. Dette tvang myndighetene til å legge selskapenes lisenser på is i 2008.

SAKSØKER STATEN

Nå slår gruveselskapene tilbake. Både kanadiske Pacific Rim Mining Corp. og to amerikanske gruveselskaper har saksøkt El Salvadors myndigheter for brudd på Den sentralamerikanske frihandelsavtalen (CAFTA). Erstatningssøksmålene er på henholdsvis rundt 77 og 100 millioner dollar.

Saken skal prøves for Verdensbankens tvisteløsningsordning (ICSID). Gruveselskapene mener *at myndighetene har brutt deres «investorrettigheter»* ved gjentatte ganger å utsette og nekte selskapet deres «lovlige rett» til å drive gruver i landet.

SAKSØK SELSKAPET I STEDET

Rodolfo Calles, som er talsmann for gruvemotstandernes nasjonale paraplyorganisasjon, mener derimot at det er gruveselskapene som burde saksøkes.

–De har brutt nasjonale lover, skadet miljøet, forårsaket økonomiske tap og generert konflikter i lokalsamfunnene, har han uttalt til amerikanske medier.

Gruvemotstanderne frykter at søksmålene kan sette en farlig presedens for stater som ikke imøtekommer transnasjonale selskapers interesser.

– Motstanderne presser nå på for at El Salvador skal trekke

BAKGRUNN Gruvekonflikten i El Salvador

- Gullprisene har tredoblet seg siden 2001
- Bare i El Dorado-gruven beregner Pacific Rim å kunne utvinne gull for opp mot 1,3 millioner dollar.
- Kun smuler ville tilfalt fattige El Salvador.
- Kan forurense Rio Lempa, som er en av de viktigste vannkildene.
- El Salvador har dårligst tilgang på vannressurser i Latin-Amerika og er tettest befolket.
- De 29 planlagte utvinningsprosjektene vil forbruke rundt 160 millioner liter vann daglig, i tillegg til 950 tonn med cyanid og andre tungmetaller i utvinningsprosessen.

(Kilder: Norsk Folkehjelp, Swissinfo.ch og Florian Erzinger ved Den føderale politekniske høyskolen i Zurich).

PÅ KARTET

Vinner de, kan dette sende et signal til andre multinasjonale selskaper om at de kan sette sine interesser over folkets velferd med loven i hånd.

seg ut av CAFTA eller modifisere avtalen slik at selskapene ikke lenger skal kunne saksøke myndighetene, sier Nestor Napal, Norsk Folkehjelps programkoordinator i El Salvador.

Den amerikanske forskeren Michael Busch ved Ralph Bunche Institute for International Studies bekrefter at en seier til gruveselskapene kan skape en foruroligende presedens, også på internasjonalt nivå.

Gruvedriften er midlertidig stoppet, men gruveselskapene har nå saksøkt El Salvador for brudd på Den sentralamerikanske handelsavtalen.

– Kan private interesser trumfe over nasjonal suverenitet, beskyttet av internasjonal lov og rett, spør han i en artikkel publisert på nettstedet til tankesmia Foreign Policy in Focus (FPIF).

KAN KOSTE DYRT

Busch frykter at president Mauricio Funes fra venstrepartiet FMLN kan bli tvunget til et forlik som kan koste fattige El Salvador svært dyrt. Hvis myndighetene går med på et kompromiss som gir utenlandske selskaper enklere tilgang til landets naturressurser, vil det være i strid med folks rettsoppfatning.

– Dette kan øke mulighetene for voldelige konfrontasjoner, poengterer Busch.

Funes har ved flere anledninger for sikret at han ikke akter å snu og gi gruveselskapene nye tillatelser. Samtidig kritiseres han fra deler av venstresiden for ikke å gå inn for en lovendring som forbyr gruve drift for godt.

Støtt gruvemotstanderne i El Salvador! Send en epost til statsadvokat Rodolfo Delgado i El Salvador, radelgado@fgr.gob.sv, der du krever en grundig etterforskning av drapene i Cabañas.

Send også en epost til Tom Shrake, sjefen i Pacific Rim, der du krever at selskapet skrinlegger både gruve driftsplanene i El Salvador og søksmålet mot myndighetene. general@pacrim-mining.com.

Du kan lese mer på www.cispes.org.

INFO

Flere kritikere har pekt på utenlandske selskapers anledning til å fremme saker internasjonale domstoler som en fallgrube i flere av de gjeldende internasjonale frihandelsavtalene mellom nord og sør. Blant dem også USAs president Barack Obama, som stemte i mot CAFTA da han var senator. Under valgkampen gikk han sterkt i mot frihandelsavtaler som setter økonomisk vekst foran truede lokalbefolkningers velferd. Men så langt har ikke Obama tatt tak i dette temaet som president.

Gruveaktivister drept i El Salvador

TEKST Christine Baglo

Tre personer fra Norsk Folkehjelps samarbeidspartner Cabañas Miljøkomité er blitt skutt og drept. Alle aksjonerte mot gruvedrift i landet.

26. DESEMBER BLE gravide Dora Alicia Recinos Sorto det tredje offeret i en voldsbølge mot miljøaktivister i Cabañas-regionen i El Salvador. Kvinnen var medlem i Cabañas Miljøkomité (CAC), som har vært en av frontorganisasjonene i kampen mot det kanadiske gruveselskapet Pacific Rim Mining Corp, som ønsker å utvinne gull i området.

Drapet på Recinos skjedde bare seks dager etter at et annet komitémedlem, Ramiro Rivera Gomez, ble skutt og drept. Hans 13 år gamle datter ble skadet. Rivera var en av lederfigurene i motstandsbevegelsen mot gruvedrift og hadde overlevd et attentatforsøk i august.

I juni ble også gruvemotstanderen Gustavo Marcelo Rivera Moreno brutalt torturert og myrdet. Han arbeidet for Asociación San Isidro Cabañas (ASIC), en annen av Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere i landet.

I tillegg har flere andre organisasjonsmedlemmer, gruvemotstandere og ansatte på den lokale radiostasjonen Radio Victoria mottatt drapstrusler over lengre tid.

KREVER ETTERFORSKNING

Flere menn skal være i søkelyset etter de to første angrepene. Til tross for at det er klare indikasjoner på at drapene og truslene er politisk motivert, har imidlertid statsadvokaten lenge nektet å etterforske sakene ordentlig, og hevdet at de første angrepene skyldes «vanlig kriminalitet».

– Selv om president Mauricio Funes lovet en grundig etterforskning, er det ikke kommet opp noe nytt og relevant i saken, sier Norsk Folkehjelps programkoordinator i området, Nestor Napal.

Flere enn 140 nasjonale og internasjonale organisasjoner krever nå en grundig etterforskning, noe også Norsk

Folkehjelps generalsekretær Petter Eide har gjort i et brev til El Salvadors myndigheter.

«Pacific Rims aktiviteter i Cabañas delte lokalbefolkningen i to. De som var for gruvedriften, og de som var imot. Dette ga grobunn for nye sosiale konflikter i området»
– Norsk Folkehjelps Nestor Napal

DØDELIG MOTSTAND

Pacific Rim nekter å ha noe med de brutale drapene å gjøre. Napal er imidlertid ikke i tvil om at drapene har sammenheng med motstanden mot gruvedrift i området.

– Pacific Rims aktiviteter i Cabañas delte lokalbefolkningen i to. De som var for gruvedriften, og de som var imot. Dette ga grobunn for nye sosiale konflikter i området, forklarer Napal.

Imens fortsetter organisasjonene kampen mot gruvedrift i El Salvador.

– De har utvist stort pågangsmot og beslutningsevne, til tross for at mange naturlig nok er skremte etter den siste tidens hendelser, sier Napal.

CAC og flere andre organisasjoner som er med i den nasjonale paraplyorganisasjonen mot gruvedrift, jobber nå sterkt for å presse gjennom en ny grovelov som skal forby gull- og sølvgruvedrift for godt i El Salvador.

– I motsatt fall vil selskapene fortsette å kjøpe seg sympati for sine prosjekter, både på lokalt og nasjonalt nivå, og sitte på gjerdet og vente på at den politiske vinden snur, så de kan gjenoppta aktiviteten. I tillegg må de eksisterende konsesjonene annulleres, sier Napal.

NOTIS

Miljøaktivister drept i Guatemala

Også i Guatemala lever miljøforkjemperne et farlig liv. 13. januar ble energi- og miljøaktivisten Evelina Ramirez Reyes fra Fronten til forsvar for naturressurser (FRENA) og Nasjonalfronten til kamp (FNL) drept av ukjente gjerningsmenn på vei hjem til San Marcos, etter at hun hadde vært i møter med styresmaktene i hovedstaden. To andre personer som reiste sammen med henne ble såret, og en annen ble bortført.

På møtet hadde aktivistene blant annet krevd en grundig etterforskning av drapet på miljøaktivisten og fagforeningsmannen Victor Galvez, som ble brutalt drept i 2009.

Norsk Folkehjelp har fordømt attentatet overfor Guatemalas styresmakter og ber UD ta det opp med landets myndigheter.

Herbal Line Naturlige pleieprodukter

Kamille Krem

Med Vitamin E og Aloe Vera

Kamillekrem har en lindrende effekt på ømme og slitne muskler, revmatiske plager, atopisk eksem, kløe, sår og irritert hud. Kamilleolje er en eterisk olje som er meget god for huden, samtidig som den virker betennelsesdempende på sår hud. Kamilleolje er også bakteriedrepende. Dette gjør at sår gror lettere. I tillegg til dette virker den også avslappende, beroligende, smertelindrende, krampeløsende, rensende, hindrer soppdannelse og har antibiotiske egenskaper. Aloe Vera Olje virker lindrende og stimulerer nydanning av hud.

Produktene fra Herbal Line får du kjøpt i helsekosten:

 MEDIPHARMA AS
Tlf. 69 27 35 45 www.medipharma.no

**Norges Veteranforbund
for Internasjonale Operasjoner**

Savner du kameratskapet fra internasjonal tjeneste?

Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner er en upolitisk og frivillig organisasjon for militært personell som har deltatt i internasjonale operasjoner, deres pårørende og andre som slutter opp om NVIOs arbeid.

NVIO er det største veteranforbundet, med 7 700 medlemmer og 53 lokalforeninger over hele landet.

NVIO driver et omfattende, frivillig, forebyggende arbeid blant veteraner, ved siden av å arrangere medlemsmøter, og være en profesjonell interesseorganisasjon for alle veteraner fra utenlandsoperasjoner og deres pårørende. Vi arrangerer også åpne Veterantreff 30 steder i landet.

Bli medlem av NVIO

Du vil få mulighet til å gjenoppleve kameratskapet og fellesskapet med dine kolleger fra utenlandsoperasjonen. Bevare kontakten og det gode vennskapet som er bygget opp med dine kolleger og venner fra tjenesten. Få mulighet til å snakke om dine opplevelser med andre som vet hva du snakker om!

Dessuten får du:

- Medlemsbladet Sjekkposten 6 ganger i året
- Bli med på medlemsmøter, foredrag/temakvelder og veterantreff
- Bli med på stevner, arrangementer, gjensynstreff, turer/utflukter
- Bli med i aktivitetsgrupper som MC-gruppe, veterankompani, turgruppe, eller vær med på å starte nye aktivitetsgrupper
- Ulike medlemsfordeler

**Meld deg inn via våre nettsider www.nvio.no
eller ring oss på telefon 2309 3840**

samhold • erfaring • styrke
www.nvio.no

Fellesorganisasjonen støtter Norsk Folkehjelps arbeid

Fellesorganisasjonen (FO) er et fagforbund som organiserer mer enn 22.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere, velferdsarbeidere og studenter. FOs hovedmål er å bedre medlemmenes lønns- og arbeidsforhold, drive helse- og sosialpolitisk påvirkningsarbeid og yrkesfaglig aktivitet. Forbundet er også aktivt i internasjonalt solidaritetsarbeid.

OSLO 24. APRIL 2010

Påmelding / informasjon:
www.sentrumslopet.no

Sentrumsløpet!

“Jeg utfordrer DEG og din arbeidsplass til å løpe om kapp med meg i Sentrumsløpet 24. april 2010!”

Petter Eide
Generalsekretær
Norsk Folkehjelp

LØP for en god sak!

Norsk Folkehjelp er Sentrumsløpets humanitære partner og Norsk Folkehjelp Oslo er ansvarlig for saniteten under løpet.

Bli med å fjern en strekning like lang som Sentrumsløpet (10 km) fri for landminer.

Ring **820 43 088** (100 kroner) og rydd 5 meter av strekningen fri for landminer!

Norsk Folkehjelp

Få fart på bedriften

-sjekk ut bedriftspakke og utfordring på www.sentrumslopet.no

Norsk nærings- og ytelsesmiddelarbeiderforbund

Arbeidersamfunnets plass 1 Postboks 8719 Youngstorget, 0028 Oslo

Tlf: 23 10 29 60 www.nnn.no

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

HANDEL OG KONTOR I NORGE

KONGSBERG

Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

Norsk Lokomotivmannsforbund

Aktietrykkeriet a.s

www.aktietrykkeriet.no • Tlf: 63 88 73 00

Norsk Protein
– ledd i næringskjeden
www.norskprotein.no

KLP
for dagene som kommer

bama

FMC
FMC BioPolymer

RANDEM & HÜBERT AS
VENTILASJON OG KLIMA
SIDEN 1935

Musikernes fellesorganisasjon
www.musikerorg.no

Norsk Sjømannsforbund

VIL DU ANNONSERE HER?

Ta kontakt med
Halsne Reklame & Media AS
arild@hrme.no, 915 90 578

Norsk Folkehjelp takker for
støtten fra lokale klubber og foreninger

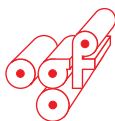
Fellesforbundet

Fellesforbundet
Avd. 5 Bergen

Fellesforbundet
Jæren Avd. 91

Fellesforbundet
marinestasjonens
Fagforening

Oslo
Servitørforening

Fellesforbundet avdeling 850
Oslo Grafiske Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag

NTL Nasjonalt
Folkehelseinstitutt

NTL Miljøvern-
departementet

NTL Norsk Medisinaldepot
Avd. 54

NTL Avd. 114-08
Museer

NTL Norges Bank

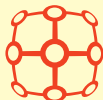
NTL Skatt

Industri Energi

Fagforbundet for industri og energi

Kvinesdal Kjemiske
Fagforening Avd. 181

EL & IT
FORBUNDET

EL & IT
Elektroarbeidernes
Fagforening

Klubb Relacom

EL & IT
FORBUNDET Trøndelag

EL & IT
FORBUNDET Rogaland

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

Kan ungdom forandre verda? Ja, det kan vi!

Dykk er vel alle einige med meg i at det er betre å gjennomføre eitt nyttårslofte enn å bryte tre. I starten av året 2010 har eg difor lagt vekk alle ambisjonar om å ete sunnare, trene oftare og lese meir. I staden har eg eitt løfte – å gjere mitt beste for at barn og unge i alle krikar og krokar av verda skal få si stemme høyrte, spesielt i saker som gjeld dei sjølv.

Å sikre ungdom sin rett til deltaking og påverknad er avgjerande dersom ein ynskjer langsiktig utvikling og ei meir rettferdig fordeling av makt og ressursar. Det er ungdom som etter kvart skal ta over viktige posisjonar i ustabile demokrati prega av korrupsjon og undertrykking. Det er ungdom som her kan kome inn med friske haldningar om sosial likskap, rett til land, rett til å ytre seg og rett til å organisere seg. Det er barn og unge som skal skape positive endringar i framtida og difor må vi satse på i dag.

Norsk Folkehjelp Ungdom har difor stilt krav til regjeringa om at barn og unge må bli eit prioritert satsingsområde i norsk utanriks – og utviklingsspolitikk. Saman med LNU, Spire, SAIH, Changemaker, PRESS, Røde Kors Ungdom, AUF og Senterungdommen ynskjer vi at regjeringa sine gode

intensjonar og formuleringar skal verte omgjort til praktisk politikk. Dette vil seie at brot på barn sine rettar i Kambodsja, Sudan og Ecuador skal takast seriøst og at ungdom i desse landa ikkje berre skal sjåast på som mottakarar av bistand, men som endringsagentar i deira egne samfunn.

For nokon verkar det kanskje enklare å halde løfter om å gå på aerobic og ete salat enn det å ville endre på samfunnsstrukturar og sikre ungdom ei stemme rundt om i verda. Men så er det ikkje kosthald og trening som engasjerer og inspirerer mest heller. Så eg skal i alle fall gjere det eg kan for å rope høgt for barn og unge sine rettar og eg håper at DU blir med på laget. For som årets 1. mai tema understrekar: Det er folk som forandrar verda. Bli med!

*Solveig Igesund
Leiar i Norsk Folkehjelp Ungdom*

For nokon verkar det kanskje enklare å halde løfter om å gå på aerobic og ete salat enn det å ville endre på samfunnsstrukturar og sikre ungdom ei stemme rundt om i verda.

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er en medlemsorganisasjon, og medlemmenes frivillige innsats er en viktig del av vårt fundament. Rundt 12 000 medlemmer er organisert i lokale lag over hele landet. Sanitetsarbeid, førstehjelp, fjellredning og katastrofearbeid er sentrale deler av lagenes virksomhet.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Skippergt. 41, Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionkontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionkontoret.midt@npaid.org

REGION VEST

Teatergt. 34, 5015 BERGEN
regionkontoret.vest@npaid.org

REGION SØR-VEST

Folkets Hus, Jens Zetlitzgt. 21,
4008 STAVANGER
regionkontoret.sor.vest@npaid.org

REGION SØR-ØST

Farmannsveien 3, 3111 Tønsberg
regionkontoret.sor.ost@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Nyveien 24, Hunndalen,
Serviceboks 55, 2809 GJØVIK
regionkontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

B PostAbonnement

RETURADRESSE
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

- Rettferdig tilgang til naturressursar i Sudan

- Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn.

Industri Energi støttar Norsk Folkehjelp sitt arbeid i Sudan, og bidreg med 1 million kroner over ein 4-års periode. Norsk Folkehjelp samarbeidar med lokale styresmakter og partnerar i Sør-Sudan for å sikre folk rettferdig tilgang til naturressursar. Det er også viktig å styrkje folket sin rett til å delta i politiske prosessar. Målet er å bidra til utvikling av eit politisk rammeverk der lokalbefolkninga kan vere med å bestemme korleis ressursane vert fordelt. Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn. I Sudan-programmet bidreg Industri Energi til sosial og økonomisk utvikling.

Industri Energi

Fagforbundet for industri og energi

